رئاسة الشؤون الدينية
بالمسجد الحرام والمسجد النبوي

كَيْفِيَّةُ صَلَاةِ النَّبِيِّ ﷺ | دندي | Dɛndi

Andebi (Irikpɛ mà à fɔ̌ ka à sáabu ka à yéenanī) jingari mɔ̀ɔ yaasi

Bèikpɛ jìrìmàntɛ
Abdul Aziz bni Abdillahi bni Baz

ⓒ جمعية خدمة المحتوى الإسلامي باللغات ، ١٤٤٨هـ

بن باز ، عبدالعزيز
كيفية صلاة النبي صلى الله عليه وسلم - دندي. / عبدالعزيز بن باز ؛ جمعية خدمة المحتوى الإسلامي باللغات - ط١ . - الرياض ، ١٤٤٨هـ
٢٣ ص ؛ ..سم

رقم الإيداع: ١٤٤٨/٣٧٦
ردمك: ٦-٣٥٠-٥١٧-٦٠٣-٩٧٨

كَيْفِيَّةُ صَلَاةِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

Andebi (Irikpɛ mà à fɔ̃ ka à sáabu ka à yéenanī) jingari mɔ̀ɔ yaasi

لِفَضِيلَةِ الشَّيْخِ العَلَّامَةِ
عَبْدِ العَزِيزِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بَازٍ
غَفَرَ اللَّهُ لَهُ وَلِوَالِدَيْهِ وَلِلْمُسْلِمِينَ

Bèikpɛ jìrìmàntɛ
Abdul Aziz bni Abdillahi bni Baz

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Andebi (Irikpɛ mà à fɔ̃ ka à sáabu ka à yéenanī) jingari mɔ̀ɔ yaasi

Nna Irikpɛ Maa, Kpei Ká À Sisibi mãyoo haliita kulu marguyo , Kpei Ká À Sisibi mãyoo fisɔwyo nna ciminɔ̀ɔkpɛɛyo

Sáabuyo kulu bara Irikpɛ Fɔlɔnku ŋmɛnɛ nɔ̀ , fɔ̃yo nna sáabuyo nna yèenāayo mà tɔ À tămu nna À dìyà ga, iri ŋmɛnɛ andebi Muhammadu , nna à fuu boroo nna à kpàasiyo . Nŋa di banna :

Mɛɛcìnɛ̀ dùmmɔyo go andebi jingari yaasi kpàarɛ tɛ̀yo kūnā (Irikpɛ mà à fɔ̃ ka à sáabu ka yéenanī) . A bāa a mà à cìba àlsìlàama harubɔ̀rɔ̀ nna wèibɔ̀rɔ̀ kulu sɛ, warika kulu à nà à cou mà dùwa ká kōokari ka dendeni nna andebi di à jingari mɔ̀ɔ yaasi di kūnā; Andebi (Irikpɛ mà à fɔ̃ ka à sáabu ka à yeenanī) cìyo wɔ̀ gànna :

(صَلُّوا كَمَا رَأَيْتُمُونِي أُصَلِّي).

(Wà jingari zaŋa hɛ̀ika noo diya hɛ̄i á jingari)[1]. Mɛɛcìnɛ̀yo di ŋmɛnɛ kpàarɛ go còukpɛ kulu sɛ:

1- À mà àlwàla tɛyo kubānī, nŋa nɔ̀ à mà àlwàla tɛ zaŋa ká Irikpɛ nà à fooro, gbei tɛyo nna Irikpɛ Ká Ằ Gɛiyo kó Beerīyo cìyo bɔ̀nŋɔ̀ :

[1] Buhaari yáa nà cìnè di ta, lanba (605) dɔ̄...

﴿يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ إِذَا قُمۡتُمۡ إِلَى ٱلصَّلَوٰةِ فَٱغۡسِلُواْ وُجُوهَكُمۡ وَأَيۡدِيَكُمۡ إِلَى ٱلۡمَرَافِقِ وَٱمۡسَحُواْ بِرُءُوسِكُمۡ وَأَرۡجُلَكُمۡ إِلَى ٱلۡكَعۡبَيۡنِ...﴾.

{Noo ká noo nà cimi nɔ , dě noo bāa ka jingari wa noo mɔ̀ɔjinɛyo hinu nna noo kàmmèyo ka kpee nnā jèsè dɔbuyo , wà noo bɔ̀nŋɔ̀yo tuusu ka noo cèeyo hinu ka kpee nnā cèe jìndeyo...} [Suratu al-maaida : 6] Aaya di.

nna andebi (Irikpɛ mà à fɔ̌ ka à sáabu ka à yéenanī) cìyo :

(لَا تُقْبَلُ صَلَاةٌ بِغَيْرِ طُهُورٍ).

(Ǹ suu jingari fɔ ta dě à ná bara gɛiyo bɔ̀nŋɔ̀ nɔ̀ ǹ nà à tɛ)[1]

nna andebi (Irikpɛ mà à fɔ̌ ka à sáabu ka à yéenanī) cìyo warika à ná à jingari tɛyo boriyanī sɛ:

(إِذَا قُمْتَ إِلَى الصَّلَاةِ، فَأَسْبِغِ الْوُضُوءَ).

(Dě n bāa ka jingari, n mà àlwàla tɛ ka kubanī sãasã)[2]

2- Jìngàrìkpɛ mà à mɔ̀ɔjìnè nna à gáa kulu yèeti gabai (Kibla) ká nŋa nɔ̀ kăba, bá mani dɔ̄ à gono , kó jingari ká ă bāa tɛyo, dě tilasì ŋmɛnɛ dě àyèenɛ ŋmɛnɛ, nufiyo à bìnè kuna . À suu niiya di sènnì nna à dèllè, domi niiya sènnìyo nna dèllè si sariya kuna, à mòsomma bara hàyà taagɔ tɛyo adiini kuna nɔ̀ (bidia), domi Andebi (Irikpɛ mà à fɔ̌ ka à sáabu ka à

[1] . Muslim yáa nà cìnè di ta, lanba (224) dɔ̄ .
[2] Buhaari yáa nà cìnè di ta, lamba (5782) dɔ̄ .

yéenanī) ná niiya sènnì , à kpàasiyo (Irikpɛ mà yarda nna ǹla) bɔŋɔɔyo ná tɛ ya . À 'n yei ka sàamaci jìsi à mɔ̀ɔjìnɛ̀ kó jingari à dɔ̄ dě à bara lemam dě binɛ à fɔlɔnku . Mɔ̀ɔjìnɛ̀ nɔyo gabai (kibla) binɛ gono jingari ŋmɛnɛ sartiyo kuna nɔ̀ fàase haali fɔyo káayo ǹ bara beintɛyo kuna káa ǹ nà ǹ kpàarɛɛyo tɛ beikpɛɛyo tilayo kuna .

3- À mà Allaahu Akbaru sìnte tɛ kó cì : Allaahu Akbaru (Irikpɛ yă ba ka bisa hèi kulu) , ko gu à sujadayo dɔ̄ gùnayo.

4- Allaahu Akbaru cìyo dɔ̄ di à mà à kàmmɛ̀ hinka zà bɔ̀nŋɔ̀ dɔ̄ ka kpee nnā à jèsɛ̀ dɔbu hinka aw à hanŋa hinka deidei kàmmɛ .

5- À mà à kàmmɛ̀ hinka tɛkɛ à jènnɛ̀ ga , kàmmɛ gumɔ móo tɛkɛyo kàmmɛ wɔ̂ɔ kàmmɛ̀ bànna nna à kàmmɛ̀ jìnde nna kàmmɛ̀ dɔbu ká ă dɔbuyo nna jèsɛ̀ ga , domi ká Andebi (Irikpɛ mà à fɔ̃ ka à sáabu ka à yéenanī) nà nŋa di tɛ gànna.

ǹ kani ka bāa, andebi hìnì ganāyo bɔ̀nŋɔ̀, à 'n jingari féeriyo ŋmɛnɛ ŋmáarɛyo cou , nŋa nɔ̀ binɛ :

(اللَّهُمَّ بَاعِدْ بَيْنِي وبيْنَ خَطَايَايَ، كَمَا بَاعَدْتَ بيْنَ المَشْرِقِ والمَغْرِبِ، اللَّهُمَّ نَقِّنِي مِنَ الخَطَايَا كَمَا يُنَقَّى الثَّوْبُ الأبْيَضُ مِنَ الدَّنَسِ، اللَّهُمَّ اغْسِلْ خَطَايَايَ بالمَاءِ والثَّلْجِ والبَرَدِ).

{Allaahumma baaĩd beinii wà beina khɔtɔɔyaaya, kamaa baaãdta beina almashriki wa almagribi, Allaahumma nakkinii min alkhɔtɔɔyaa kamaa yunakkɔɔ assaubu alabyadu min addanas,

Allaahumma igsil khɔtɔɔyaaya bi almaai wà assalji wa albaradi} (Irikpɛ, N mà a mɔɔrani nna a còbù còbùyo zaŋa hɛ̀ika N nà wèenùhunuya nna wèenùkàniya mɔɔrani nna cɛrɛ. Irikpɛ, N mà a gɛiyanī ka mɔɔranī nna còbu còbuyo zaŋa hɛ̀ika ǹ cin jina kpaarɛ gɛiyanī ka mɔɔrani nna ziibi. Irikpɛ, N mà a còbù còbùyo hinu nna hari, nna haranda kúmmà kùmmàntɛ , nna ciniji tonni tonni.[1]

Dě à binɛ bāa à 'n wɔ̀ di cì wɔ̀ nyɔ̀nŋɔ baranì :

(سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وبِحَمْدِكَ، وَتَبَارَكَ اسْمُكَ، وَتَعَالَى جَدُّكَ، وَلَا إِلَهَ غَيْرُكَ).

{Subhaanaka Allaahumma wa bihamdika, wa tabaaraka ismuk, wa taãalaa jadduka, wa laa ilaaha gairuka}[2].

(Gɛiyo nna sáabuyoo tabbatayo N Gá , Ni Irikpɛ, N Maa ŋmɛnɛ alheeriyo mutu kó Bayo , nŋa N Bayo nna N Jirima nna N Wadaaataa Béeriyo, kpei fɔ si ká ă himaayo nna bɔɔtayo à sɛ fàase Ni), Àhinka wɔ̀ bàa si dě à kana jingari feeriyo ŋmɛnɛ ŋmáarɛyo fɔ ŋmàanì ká à hunu zaa Andebi dɔ̄ (Irikpɛ mà à fɔ̃ ka à sáabu ka à yéenanī) taali si. Àma hɛ̀ika ă bisayo nɔ̀ à mŏ gu ǹ tɛ kó bàaru bàaru, domi (andebi) ganāyo kuna zanŋa ya tɛyo yáa bìsayo. À banna à 'n cì : {Àũuzu billaahi min ashsheitɔɔni arrajiim . Bismillaahi alRRɔhmaani aRRɔhiim}

[1] Buhaari yáa nà cìnè di ta, lamba (744) dɔ̄, nna Muslim, lamba (598) dɔ̄ .
[2] Muslim yáa nà cìnè di ta, lamba (399) dɔ̄.

(A gono koo cèeji Irikpɛ Ga À mà a sarī nna seitan làalìntɛ. Nna Irikpɛ maa, Kpei Ká Ă mãyo haliitayo kulu sisibi , Kpei ká À Sisibi mãyoo fisawyo nna àlsilaama hɛnnɔyo). Sáa di à 'n faatiha cou , iri mɔ̀ɔjinɛ̀ bɔ̀rɔ̀ cìyo wɔ̀ gànnā :

(لَا صَلَاةَ لِمَنْ لَمْ يَقْرَأْ بفَاتِحَةِ الكِتَابِ).

(Warika à ná faatiha cou à jingariyo kuna sinna jingari)[1]. Faatiha couyo banna cifɔ à 'n cì - aamiin - (Irikpɛ mà ta) , kăyo batumɛ bɔ̀nŋɔ̀ jingari ká ň cou kó kă batumɛ kuna , tuku tukuyo bɔ̀nŋɔ̀ jingari ká ň cou kó tuku kuna. Nŋa di banna à 'n cou al-kurani kuna zaka ká à bara à sɛ sɔɔci. Àma hèika ă bisayo nɔ̀ faatiha couyo banna alzafari nna laasari nna léesa jingariyo kuna à 'n suura sàsàwayo cou , àsuba nŋa jingariyo kuna à 'n suura kukuyo cou, màgaribi jingariyo kuna binɛ à mŏ seu seu , hanu fɔyo à 'n suura kukuyo cou, hanu fɔyo binɛ à 'n suura dùmmɔyo cou; gbei tɛyo nna hadiisi fɔyo káayo ǹ kàa zaŋa ya sénnī bɔ̀nŋɔ̀ gànna .

7- À mà à kàmmɛ̀ hinka zà bɔ̀nŋɔ̀ dɔ̄ ká kpee nnā à jɛ̀sɛ̀ dɔbu hinka aw à hanŋa hinka deidei jɛrɛ kó cì Allaahu Akbaru kó gungum kó cɛ̀nŋɛ̀ kɔtɔ. (Gungumyo di kuna)

à bɔ̀nŋɔ̀ nna à banna mó barayo deidei, à kàmmɛ̀ hinka mó gonoyo à cɛ̀nŋɛ̀ hinka ga , à kàmmɛ̀ hinzeyo mó fefeiyo nna cɛrɛ. À 'n nàsu à cɛ̀nŋɛ̀

[1] Buhaari yáa nà cìnè di ta , lamba (756) dɔ̄.

kɔtɔyodi kuna kó cì : subhaana rɔbbii al-ãziim (Gɛiyoo tabbatayo à Nɔrukpɛ Jìrima Bèerìkpɛ Ga) . Hɛ̀ika ǎ bisayo nɔ̀ à mà à cì cée hinza aw à 'n bisa ya. Nŋa ǹ kani ka bāa à 'n cì ka marugu nna nŋa di :

(سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَبِحَمْدِكَ، اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي).

(Subhaanaka Allaahumma wa bihamdika, Allaahumma igfir lii)[1]

Gɛiyoo tabbatayo N Ga, Ni Irikpɛ , ka marugu nna N sáabuyo . Irikpɛ , N mà a kɔɔsu .

8- À mà à bɔ̀nŋɔ̀ zà ka tunu zá gungumyo nna cènŋɛ̀ kɔtɔyo di kuna ka kɛ̄i deidei à kàmmɛ̀ hinka mó zàyo kó gonoyo à jèsɛ̀ dɔbu hinka aw à hanŋa hinka deidei jɛrɛ kó cì : (Samiã Allaahu liman hamidahu).

Irikpɛ mã warika à nà À sáabu sɛ , dě à bara lemam aw à fɔlɔnku yǎ jingari. Saadi à kɛ̄iyo di kuna à 'n cì :

(رَبَّنَا وَلَكَ الحَمْدُ حَمْدًا كَثِيرًا طَيِّبًا مُبَارَكًا فِيهِ مِلْءَ السَّمَواتِ ومِلْءَ الأرضِ، ومِلْءَ ما شِئتَ مِن شيءٍ بَعدُ).

(Rabbanaa wa laka alhamdu hamdan kasiiran tɔyyiban mubaarakan fiihi mil-assamaawaati wa mil-al-ardi, wa mil-a maa shi'ta min sheiin baãdu) .

Iri Nɔrukpɛ, N sɛ nɔ̀ sáabuyo kulu gono, sáabuyo tuutuuma ká Gɛiyo nna alheeri tɔ̀tɔ̀ni gono à kuna, sáabuyo ká ǎ samayo tɔyani kó gannā bɔ̀ŋɔ̀ tɔyani,

[1] Buhaari yáa nà cìnè di ta, lamba (817) dɔ̄, nna Muslim , lamba (484) dɔ̄.

kó hɛ̀ika N Kpeitɛrɛ bā kulu tɔyani.[1]

Àma dě à bara lemam gànàkpɛ nɔ̀ se à 'n cì cɛ̀nŋɛ̀ tamyo kó tunu zá gungumyo kuna : (Rabbanaa wa laka alhamdu)

Iri Nɔrukpɛ , N Sɛ nɔ̀ sáabuyo kulu gono ka kpee hali hɛ̀ika iri jina ka cì bɔ̀nŋɔ̀ dɔ̄ ŋmɛnɛ kɔ̀kɔ̀rɔ̀. Dě ǹ kuna bá mɛi - lemam nna lemam gànàkpɛ nna warika ă jingari à fɔlɔnku - tɔntɔ̀nu

(أَهْلَ الثَّنَاءِ وَالْمَجْدِ، أَحَقُّ مَا قَالَ العَبْدُ، وَكُلُّنَا لَكَ عَبْدٌ: اللَّهُمَّ لَا مَانِعَ لِمَا أَعْطَيْتَ، وَلَا مُعْطِيَ لِمَا مَنَعْتَ، وَلَا يَنْفَعُ ذَا الجَدِّ مِنْكَ الجَدُّ).

ka cì : (Ahla assanaai wa almajdi, ahakku maa kɔɔla al-ãbdu, wa kullunaa laka ãbdun : allaahumma laa maaniã limaa aãtɔita wa laa muũtuya limaa manaãta wa laa yanfaũ za aljaddi minka aljaddu)

(Ni Kpei Ká Ni yă hìmaayo nna Zèmyo nna Jirima Bèerì kulu tìkì, hɛ̀ika tămu cì wɔ̀ kulu mutu ka bara cimi, iri kulu binɛ bara N sɛ tămuyo nɔ̀ : Irikpɛ, hɛ̀ika N bā N mà gomìnì haliita si ká ă hini ka hónŋū àla, hɛ̀ika binɛ N bā N mà hónŋū haliita si ká ă hini ka à gomìnì. Wàdaatakpɛ fɔ ŋmɛnɛ wàdaata suu hànfàani fɔ tɛ N dɔ̄[2]. nŋa di bɔŋɔ bòori; domi zaŋa ya cìyo hunu ză iri mɔ̀ɔjìnɛ̀ bɔ̀rɔ̀ dɔ̄.

Nŋa ǹ kani ka bā ǹ kuna bá mɛi - lemam nna lemam gànàkpɛ nna warika ă jingari à fɔlɔnku - mà

[1] Buhaari yáa nà cìnè di ta, lamb (711) dɔ̄, nna Muslim , lambá (598) dɔ̄.
[2] Muslim yáa nà cìnè di ta, lamba (477) dɔ̄.

à kàmmè hinka kulu yèeti ká tɛkɛ à jènnè ga zaŋa hèika à domu tɛ kɛ̄iyo kuna zǎ à ná gungumu ka cènŋè kɔtɔ jina; domi hèika ǎ cibayo zaŋa ya ga hunu zǎa andebi dɔ̄ Waail bnu hujri nna Sahl bnu Saād ŋmɛnɛ hadiisi kuna (Irikpɛ mà yarda nna ǹ bɔ̀rɔ̀ hinka di) .

9- À 'n gòosi dàmu ganna kó cì Allaahu Akbaru , à cènŋè hinka mà jina ka tɔ à kàmmè hinka sɛ ganna dě nŋa di ba bara à sɛ sɔɔci, dě binɛ à ba gáabū à sɛ à mà à kàmmè hinka jinanī à cènŋè hinka sɛ. Gòosi dàmuyo ganna di kuna à kàmmè hinzeyo nna à cè hinzeyo mó cìbayo gabai kàmmɛ, à kàmmè hinzeyo di nna à cè hinzeyo di mó latiyo nna cɛrɛ kó féeriyo. Gòosi dàmuyo ganna dii tè nɔ̀ nna à gáa dɔbu iyē tèkèyo ganna ga , nŋayo nɔ̀ : gòosi ka margu nna nunè, kàmmè tàafɛ hinka, cènŋè hinka, cèe hinka hinzeyo kunāyo, sáa di à 'n cì : (Subhaana Rɔbbii al-Aãlaa) Gɛiyoo tabbatayo a Nɔrukpɛ Ká Ǎ Béeriyo Ga. À mà à cì cée hinza aw à' n bisa ya bara sunna nɔ̀, nŋa ǹ kani ka bā à mà à cì ka margu nna warika ǎ kà wɔ̀ :

(سُبْحانَكَ اللَّهُمَّ رَبَّنا وَبِحَمْدِكَ، اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي).

(Subhaanaka Allaahumma wa bihamdika, Allaahumma igfir lii)

(Gɛiyoo tabbatayo N Ga
Ni Irikpɛ , ka margu nna N Sáabuyo. Irikpɛ N mà

a kɔɔsu) Gòosi dàmuyo ganna di kuna à mà (Irikpɛ) ŋmáarɛyo bayani ; andebi (Irikpɛ mà à fɔ̃ ka à sáabu ka yéenanī) cìyo wɔ̀ gànna :

(أَمَّا الرُّكُوعُ، فَعَظِّمُوا فِيهِ الرَّبَّ، وَأَمَّا السُّجُودُ، فَاجْتَهِدُوا فِي الدُّعَاءِ، فَقَمِنٌ أَنْ يُسْتَجَابَ لَكُمْ).

(cènŋɛ̀ kɔtɔyo kuna, wɔ̌ Irikpɛ béeranī kó À Jirima káaranī, gòosi dàmuyo ganna cɛrɛ kuna, wɔ̌ kòokari kó (Irikpɛ) ŋmáarɛyo bayanī, nŋa dii ci sǎabu ǹ mà kariga nná noo ŋmáarɛyo tayo)[1].

À 'n yei ka à Nɔrukpɛ ŋmáarɛ duuniya nna láahara ŋmɛnɛ alheeri kulu, Jingari di bara tilasi ŋmɛnɛ nɔɔ dě binɛ tɔ̀ntɔ̀ni ŋmɛnɛ. Gòosi dàmuyo ganna di kuna à mà à jèsɛ̀ hinka fefei nna à cɛrɛu hinka, ka à gŭnde fefei nna à táala hinka, ka à táala hinka fefei nna à cè kpanŋa hinka , ka à jèsɛ̀ hinka fefei nna ganna; andebi cìyo wɔ̀ gànna :

(اعْتَدِلُوا فِي السُّجُودِ، وَلَا يَبْسُطْ أَحَدُكُمْ ذِرَاعَيْهِ انْبِسَاطَ الكَلْبِ).

(Wà noo bɔ̀ŋɔɔyo deideintaawa gòosi dàmuyo ganna kuna, noo kuna àfɔ mà su à jèsɛ̀ hinka dàarì ganna zaŋa hansi jèsɛ̀ hinka dàariyo[2].

10- À mà à bɔ̀nŋɔ̀ zà (kó tunu zǎ gòosi dàmuyo ganna kuna) kó cì Allaahu Akbaru , ka à cè kàmmɛ wɔ̌ dàarì ka gɔrɔ à ga, ka à cè kàmmɛ gumɔ sinŋi, ka à kàmmɛ̀ hinka tɛkɛ à táala hinka nna à cènŋɛ̀ hinka

[1] Muslim yáa nà cìnɛ̀ di ta, lamba (479) dɔ̄.
[2] Buhaari yáa nà cìnɛ̀ di ta, lamba (788) dɔ̄, nna Muslim, lamba (493) dɔ̄.

ga kó cì :

(رَبِّ اغْفِرْ لِي وَارْحَمْنِي وَاهْدِنِي وَارْزُقْنِي وَعَافِنِي وَاجْبُرْنِي).

(Rabbi igfir lii wa irhamnii wa ihdinii wa urzuknii wa ãafinii wa ujburnii)

A Nɔrukpɛ N mà a kɔɔsu, ka mã a sisibi, ka a siriyanī, ka a gomìnì, ka a nɔ alaafiya, ka a hartayo hinsa a sɛ[1]. À 'n nàsu gɔ̀rɔ̀yo di kuna ka ná sǎsa .

11- À 'n gòosi dàmu ganna gòosi dàmuyo ganna hìnkàntɛ kó cì Allaahu Akbaru, sáa di à 'n tɛ zaŋa hɛ̀ika à tɛ gòosi dàmuyo ganna sìnte kuna .

12- À mà à bɔ̀nŋɔ̀ zà ganna kó cì Allaahu Akbaru , ka gɔ̀rɔyo dùmmɔ cɛɛnɛ fɔ tɛ zaŋa gòosi dàmuyo ganna hinka binnī ŋmɛnɛ gɔ̀rɔyo taka , nŋa nɔ̀ ǹ cɛ hinanzobuyo ŋmɛnɛ gɔ̀rɔyo, à dù ka bara hɛ̀ika ǹ bā à tɛyo nɔ̀, dě à nà à namu à sinna taali, à kuna binɛ Irikpɛ maa cɛyo bère À ŋmáarɛyo fɔ si . À banna à 'n tasi à cɛ̀nŋɛ̀ hinka ga, dě zaŋa ya bara à sɛ sauci , ka tunu ka kɛ̄i rakaa hìnkàntɛ sɛ . Dě binɛ tasiyo à cɛ̀nŋɛ̀ hinka ga ka tunu ba gáabu à sɛ nɔ̀ à má à kàmmɛ̀ hinka nàanì ganna ga ka tasi ǹ ga à tunuyo kó kɛ̄i di kuna. À banna à 'n Faatiha cou ka yaara ka zaka ká à bara à sɛ sauci al-kurani kuna cou Faatiha banna. À banna à 'n tɛ zaŋa hɛ̀ika à tɛ rakaa sìnte kuna .

[1] Tirmizii yáa nà cìnɛ̀ di ta, lamba (284) dɔ̄, nna Abuu Daawuud , lamba (850) dɔ̄, nna Ibnu Maajah , lamba (898) dɔ̄.

13- Dě jingari rakaa hinka ŋmɛnɛ nɔ̀ , zaŋa àsubaa, zumaa , nna iidi (jingari ŋmáayo hinka) ŋmɛnɛ jingari nɔ̀ , se gòosi dàmuyo ganna hìnkàntɛ banna à 'n gɔ̀rɔ à cè kàmmɛ gumɔ hinzéyo mó sìnŋìyo kó cìbayo gabai dɔ̄ kàmmɛ , à cè kàmmɛ wɔ̌ nŋa mǒ dàarìyo, à kàmmɛ gumɔ mǒ gonoyo à taala gumɔ ga, à kàmmɛ gumɔ hinzeyo kulu mǒ kunkuniyo kàmmɛ̀ hinze bèerì jɛrɛ ŋmɛnɛ bàasi , cɛrɛ bó feeriyo nɔ̀ kó Irikpɛ bɔ̀nŋɔ̀fɔ̀tɛrɛɛ cìbayo. Dě binɛ à nà kàmmɛ̀ hinze cɛɛnɛ nna kàmmɛ̀ hinze ká à gu à ganayo kunkuni, ka kàmmɛ̀ hinze bìnni bìnni ŋmɛnɛ nna kàmmɛ̀ hinze bèerì mɛɛmɛyo lati cɛrɛ ga ka namu ǹ mà kokoroko tɛ, kàmmɛ̀ hinze bèerì jɛrɛ ŋmɛnɛ nŋa mǒ feeriyo deidei kó cìbayo, zaŋa ya di bɔ̀ŋɔ̀ bòori ; domi tɛyo yaasi hinka di kulu yǎ kà zǎ Andebi dɔ̄ (Irikpɛ mà à fɔ̃ ka à saabu ka à yéenanī) , àma hɛ̀ika ǎ bisayo nɔ̀ à mǒ gu ǹ tɛ kó bàaru bàaru. Sáadi à mà à kàmmɛ wɔ̌ tɛkɛ à taala wɔ̌ nna à cɛ̀nŋɛ̀ wɔ̌ ga, ka dū ka teyya tɛ gɔ̀rɔyo di kuna. Teyya di nɔ̀:

(التَّحِيَّاتُ للهِ وَالصَّلَوَاتُ وَالطَّيِّبَاتُ، السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ، السَّلَامُ عَلَيْنَا وَعَلَى عِبَادِ اللهِ الصَّالِحِينَ، أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ).

(Attahiyyaatu lillaahi wa assɔlawaatu wa attɔyyibaatu, assalaamu aleyka ayyuhannabiyyu wa rɔhmatullaahi wa barakaatuhuu, assalaamu aleynaa wa ãlaa ĩbaadillaahi assɔɔlihiina, ash'hadu an laa ilaaha illallAahu wa ash'hadu anna

Muhammadan abduhuu wa rɔsuuluhuu)

Fɔ̆yo kulu nna bɔɔta kulu nna hɛika ă gɛiyo kuluu gono Irikpɛ Fɔlɔnku sɛ nɔ̀. Yèenāayo nna Irikpɛ Sisibi nna À ŋmɛnɛ alheeri tùutuumayo mà tɔ n ga, ni Andebi. Yèenāayo mà tɔ iriyo nna Irikpɛ tàmu hɛnnɔyo ga, ă sĕda ká irikpɛ fɔ si ká ă himaayo ǹ mà bɔɔta à sɛ fàase Irikpɛ, nŋa a yei kó sĕda ká Muhammadu bara Irikpɛ tàmu nɔ̀ ka yei ka bara À dìyà . À 'n yei ka cì kpɛ̆nɛ :

(اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ، كَمَا صَلَّيْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَعَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ؛ إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ، وَبَارِكْ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ، كَمَا بَارَكْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَعَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ؛ إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ).

(Allaahumma sɔlli ãlaa Muhammadin wa ãlaa aali Muhammadin, kamaa sɔlleyta ãlaa Ibrahiima ; innaka Hamiidun Majiidun, wa baarik ãlaa Muhammadin wa ãlaa aali Muhammadin kamaa baarɔkta ãlaa Ibrahima; innaka Hamiidun Majiidun)

Irikpɛ , N mà fɔ̆yo nna sáabuyo nna yéenāayo tɔyanī Muhammadu ga , ka tɔyanī Muhammadu fuu boroo ga , zaŋa ká N nà fɔ̆yo nna sáabuyo nna yéenāayo tɔyanī Ibraahiima ga, ka tɔyanī Ibraahiima fuu boroo ga ; domi Ni yă Hìmaayo nna Sáabuyo Kubèntɛ, kó Barayo Jirima nna Yiiko Bèerì Kubèntɛkpɛ . N mà yei ka tɔ̀ntɔ̀nu ka alheeri bayanī Muhammadu ga, nna Muhammadu fuu boroo ga, zaŋa ká N tɔ̀ntɔ̀nu ka alheeri bayanī Ibraahiima ga,

nna Ibraahiima fuu boroo ga ; domi Ni yă Hìmaayo nna Sáabuyo Kubèntɛ, kó Barayo Jirima nna Yiiko Bèerì Kubèntɛkpɛ[1].

Nŋa di banna à 'n sari ŋmáarɛ Irikpɛ Ga nna haya taaci , ka cì :

(اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِن عَذَابِ جَهَنَّمَ، وَمِنْ عَذَابِ القَبْرِ، وَمِنْ فِتْنَةِ المَحْيَا وَالْمَمَاتِ، وَمِنْ شَرِّ فِتْنَةِ المَسِيحِ الدَّجَّالِ).

(Allaahumma innii Aũuzu bika min azaabi jahannama, wa min azaabi alkɔbri, wa min fitnati almahyaa wa almamaati, wa min charri fitnati almasiihi addajjaal)

Irikpɛ, ă huro nna Ni ko gu N ŋmáarɛ N mà a yéenanī jahannama ŋmɛnɛ azaaba ga, nna sàarē guusu ŋmɛnɛ azaaba, nna hunayo nna buyo ŋmɛnɛ zarabani (ká ă mɔɔranī nna Irikpɛ ganayo) , nna masiihu dajjaali ŋmɛnɛ zarabani làalɔ[2].

À banna à 'n ŋmáarɛ hɛ̀ika ă bā duuniya nna láahara ŋmɛnɛ alheeriyo kuna , dě à ŋmáarɛ à nyaa nna à bàabɛ sɛ aw àlsiláamayo kuna bɔ̀rɔ̀ fɔyo sɛ taali si - dě jingari di bara faliilan dě binɛ naafila - Andebi (Irikpɛ mà à fɔ̃ ka à sáabu ka yéenanī) cìyo ŋmɛnɛ mãanáa màrgunè ká à gono Ibnu Masũudi hadiisi kuna (Irikpɛ mà yarda nna àla) sáa ká Andebi nà à cìba teyya tɛyo gànnā :

[1] Buhaari yáa nà cìnɛ di ta, lamba (797) dɔ̄, nna Muslim , lamba (402) dɔ̄.
[2] Buhaari yáa nà cìnɛ di ta, lambá (1311) dɔ̄, nna Muslim , lambá (588) dɔ̄.

(ثُمَّ لِيَتَخَيَّرْ مِنَ الدُّعَاءِ بَعْدُ أَعْجَبَهُ إِلَيْهِ فَيَدْعُو).

(À banna à 'n fisɔu ŋmaarɛyo kuna hɛika à mutu koo sawayo à sɛ ka ŋmaarɛ)[1]. Hadiisi di ŋmɛnɛ cìyo fɔ ŋmáani kuna :

(ثُمَّ لِيَخْتَرْ مِنْ الْمَسْأَلَةِ مَا شَاءَ).

(À banna à 'n fisɔu ŋmáarɛyo kuna hɛika à bā (ka ŋmáarɛ nnā)[2].

Zaŋa ya binɛɛ hɛika ă tămu hànfàani duuniya nna láahara kulu marguyo nɔ̀ . Sáa di à 'n sallama à kàmmɛ gumɔ kàmmɛ nna à kàmmɛ wó kàmmɛ kó cì : (Assalaamu aleykum wa rɔhmatullahi, assalaamu aleykum wa rɔhmatullahi) fɔ̃yo nna yéenāayo mà tɔ noo ga, fɔ̃yo nna yéenāayo mà tɔ noo ga .

14- dě binɛ jingari di bara jingari rakaa hinza ŋmɛnɛ jingari nɔ̀ zaŋa magaribi , aw à bara jingari rakaa taaci ŋmɛnɛ nɔ̀ zaŋa alzafari nna láasari nna lèesa , se à 'n teyya ká iri jina ka à sénni tɛ cou ka margu nna sɔlaati tɛyo Andebi sɛ (Irikpɛ mà à fɔ̃ ka à sáabu ka à yéenanī). Sáa di à 'n tasi à cènŋɛ̀ hinka ga ka tunu ka kɛ̄i , ka à kàmmɛ̀ hinka zà à jèsɛ̀ wàlāa hinka deidei aw à hanŋa hinka deidei kó cì : (Allaahu Akbaru) Irikpɛ yă Bayo ka Bisa , sáa di à mà à kàmmɛ̀ hinka di tɛkɛ à jènnɛ̀ ga zaŋa hɛ̀ika iri dom nà à sènnì , sáa di à 'n faatiha tìkì cou. Dě binɛ alzafari jingariyo ŋmɛnɛ rakaa hìnzàntɛ nna à

[1] Nasaaii yáa nà cìyo di ta, lamba (1298) dɔ̄ .
[2] Muslim yáa nà cìyo di ta, lamba (402) dɔ̄ .

tàacìntɛ kuna ă tɔntɔ̀nu kó (suura) cou - wakati nna wakati - faatiha couyo banna taali si ; domi hèika ă cìbayo zaŋa ya ga kà ză andebi dɔ̄ (Irikpɛ mà à fɔ̃ ka à sáabu ka à yéenanī) Abuu saiidi (Irikpɛ mà yarda nna àla) ŋmɛnɛ hadiisi kuna. Kpɛ̆nɛ dě à nà sɔlaati tɛyo Andebi sɛ namu teyya sìnte tɛyo banna taali si ; domi à bara hèika ǹ kani ka bāa nɔ̀ , à tɛyo ná bara tilasi teyya sìnte tɛyo banna. Nŋa di banna, magaribi ŋmɛnɛ rakaa hìnzàntɛ nna alzafari nna láasari nna lèesa ŋmɛnɛ rakaa tàacìntɛ kubanīyo banna à 'n teyya tɛ zaŋa ká à tɛ jingari rakaa hinka ŋmɛnɛ jingariyo bèenɛ kuna . Sáa di à 'n sallama à kàmmɛ gumɔ kàmmɛ nna à kàmmɛ́' wɔ̌ kàmmɛ, ka istigfaara (kɔɔsuyo ŋmaarɛyo Irikpɛ Ga) tɛ cé hinza , kó cì :

(اللَّهُمَّ أَنْتَ السَّلَامُ وَمِنْكَ السَّلَامُ، تَبَارَكْتَ يَا ذَا الجَلَالِ وَالإِكْرَامِ).

(Allaahumma Anta Assalaam wa minka assalaam Tabaarakta Yaa Za alJalaali wa alikraam)

Irikpɛ, Ni yă Yéenaayo kó Mɔɔruyo nna hartayo nna ɛibi kulu, nŋa N dɔ nɔ̀ yèenāayoo hunu , N ŋmɛnɛ alheeriyo mutu ka ba ka tɛ̀ bayo , Ni Jirima Bèerì nna Ihɛnnɔ Gòminìkpɛ[1]. À 'n du ka mɔ̀ɔjìnɛ̀ nɔ boroo sɛ, dě à bara lemam nɔ̀. À banna à 'n cì :

(لَا إِلَهَ إِلَّا اللهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَه، لَهُ المُلْكُ، وَلَهُ الحَمْدُ، وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيءٍ قَدِيرٌ، لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللهِ، اللَّهُمَّ لَا مَانِعَ لِمَا أَعْطَيْتَ، وَلَا مُعْطِيَ لِمَا مَنَعْتَ، وَلَا يَنْفَعُ

[1] Muslim yáa ǹ cìnè di ta, lamba (591) dɔ̄.

ذَا الجَدِّ مِنْكَ الجَدُّ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللهُ، وَلَا نَعْبُدُ إِلَّا إِيَّاهُ، لَهُ النِّعْمَةُ وَلَهُ الفَضْلُ، وَلَهُ الثَّنَاءُ الحَسَنُ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللهُ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ وَلَو كَرِهَ الكَافِرُونَ).

(Laa ilaaha illaa Allaahu wahdahuu laa shariika lahuu, lahuu almulku, wa lahuu alhamdu, wa huwa ãlaa kulli shein kɔdiir, laa haula wa laa kuwwata illaa billahi, allaahumma laa maaniã limaa aãtɔita wa laa muũtuya limaa manaãta wa laa yanfaũ za aljaddi minka aljaddu, laa ilaaha illaa Allaahu, wa laa naãbudu illaa iyyaahu, lahuu anniĩmatu wa lahuu alfadlu, wa lahuu assanaau alhasanu, laa ilaaha illaa Allaahu mukhlisiina lahuu addiina wa law kariha alkaafiruun.)

Kpei fɔ si ká à hima ǹ mà bɔɔta ŋmáa à sɛ fàase Irikpɛ, À Fɔlɔnku, À sinna wece, À ŋmɛnɛ nɔ̀ hèika à gono gonoyo kuna kulu, Nŋa yǎ binɛ hìmāayo nna sáabuyo nna zémyo kulu, Nŋa yǎ binɛ hini hèi kulu. Hiniyo bère gáabi fɔ si fàase nna Irikpɛ fŏro nna À bāayo. Irikpɛ, hèika N nɔ haliita si ka ǎ hini ka à gàŋaa, hèika N binɛ gàŋaa haliita si ka ǎ hini ka à nɔ, ya nɔ̀ wàdaatakpɛ fɔ ŋmɛnɛ wàdaata suu hànfàani fɔ tɛ N dɔ̄. Kpei fɔ si ká à hìma ǹ mà bɔɔta ŋmáa à sɛ fàase Irikpɛ, iri suu bɔɔta ŋmáa fàase À Fɔlɔnku sɛ, niima kulu bara À ŋmɛnɛ nɔ̀, bɛɛwa kulu bɔ̀ŋɔ̀ bara À ŋmɛnɛ nɔ̀, zémyo hɛnnɔ kulu bara À ŋmɛnɛ nɔ̀, kpéi fɔ si ká à hima ǹ mà bɔɔta ŋmáa à sɛ faase Irikpɛ, À fɔlɔnku nɔ̀ irii fisɔuyo nná bɔɔta ŋmáayo,

báa cèferiyoo zaŋa ya kabiya[1].

À 'n yei ka Irikpɛ maa gɛiyani (subhaana Allaahi) cé waranza cìni hinza (33), ka Irikpɛ sáabu (Alhamdu lillaahi) cé hɛi zaŋaya kpɛɛnɛ, ka Irikpɛ béerani (Allaahu Akbaru) cé hɛi zaŋaya kpɛɛnɛ, sáa di cé zɔ̀nfɔ̀ntɛ (100) se à 'n cì : (laa ilaaha illaa Allaahu wahdahuu laa shariika lahuu lahuu almulku wa lahuu alhamdu wa huwa ãlaa kulli shey-in kɔdiirun)

Kpei fɔ si ká à hìma ǹ mà bɔɔta ŋmáa à sɛ nna cimi fàase Irikpɛ, À Fɔlɔnku, À sinna wece, À ŋmɛnɛ nɔ̀ hɛi kulu ká á gono gonoyo kuna, Nŋa yǎ hìmaayo nna sáabuyo kulu, Nŋa yǎ hìni hèi kulu. Nŋa di banna à 'n aayatu alkursiyyi cou, nna kul huwa Allaahu Ahad, nna kul aũuzu bì rabbi alfalaki, nna kul aũuzu bì rabbi annaasi jingari kulu banna. Nŋa ǹ kani ka bā à 'n suura hinza di cou cé hinzanza (3) magaribi nna àsubaa jingariyo banna; domi zaŋaya bɔ̀ŋɔ hadiisiyo kà zǎ Andebi dɔ̄ (Irikpɛ mà à fɔ̃ ka à sáabu ka à yéenanī). Irikpɛ maa cɛyo wɔ̀ kulu bara àyèenɛ ŋmɛnɛyo nɔ̀, ǹ ná bara tilasi ŋmɛnɛyo .

Nna àlsiláama harubɔ̀rɔ̀ nn àlsiláama wèibɔ̀rɔ̀ kulu nɔ hìni à 'n rakaa taaci jingari zǎ à ná alzafari jingari jinà ka rakaa hinka jingari alzafari jingariyo banna, à 'n rakaa hinka jingari magaribi jingariyo banna, à 'n rakaa hinka jingari lèesa jingariyo

[1] Muslim yáa nà cìnè di ta, lamba (402) dɔ̄.

banna, à 'n rakaa hinka jingari zǎ à ná àsubáa jingari jinà, à kuluu hunu rakaa wei cini hinka (12). Rakaayo di nɔ̀ ǹ cɛ "Arrawaatib" (àyèenɛ jingariyo káayo ǹ jingari tilasì ŋmɛnɛyo banna ganayo) ; domi Andebi (Irikpɛ mà à fɔ̃ ka à sáabu ka à yéenanī) cin kó kùlaa nna ǹ tɛyo nɔɔ sáa kulu dě à gono fuu ka ná kpee kpáara . Àma dě à gono kpàara kpeeyo kuna à cin ka ǹ namu nɔ̀ fàase àsubáa ŋmɛnɛ sunna nna witiri, à cin kó kùla nna coro tɛyo nɔ̀ (ka su gu ǹ namu) kpaara kpeeyo kuna nna gonoyo ka ná kpee kpara kuna. Nŋa hɛ̀ika ǎ bisayo nɔ̀ bɔ̀rɔ mó jingari àyèenɛ ŋmɛnɛyo wɔ̀ nna witiri jingari fuu kuna, dě binɛ à gun ǹ jingari jinjire kuna taali si; Andebi (Irikpɛ mà à fɔ̃ ka à sáabu ka à yéenanī) cìyo wɔ̀ gànnā :

(أَفْضَلُ صَلَاةِ المَرْءِ فِي بَيْتِهِ، إِلَّا الصَّلَاةَ المَكْتُوبَةَ).

(Bɔ̀rɔ ŋmɛnɛ jingariyo kuna wɔ̀ ka ǎ bisayo nɔ̀ à jingariyo ká ǎ jingari à fuu kuna, fàase jingari ká à bara tilasì)[1].

Nŋa binɛ kùlaayo nna jingari àyèenɛ ŋmɛnɛyo wɔ̀ gono aljanna huroyo ŋmɛnɛ sǎbuyo kuna; Andebi (Irikpɛ mà à fɔ̃ ka à sáabu ka à yéenanī) cìyo wɔ̀ gànnā :

(مَنْ صَلَّى اثْنَتَيْ عَشْرَةَ رَكْعَةً فِي يَومٍ وَلَيْلَةٍ، بُنِيَ لَه بِهِنَّ بَيْتٌ فِي الجَنَّةِ).

(Warika à nà rakaa wei cini hinka jingari záari

[1] Buhaari yáa nà cìnè di ta, lamba (6860) dɔ̄.

nna ciini fɔ̀ kuna, ǹ ba fuu cini à sɛ aljanna kuna nna ǹ sǎbu)[1].

Dě binɛ à nà rakaa taaci jingari zǎ à ná làasari jingari jina, ká àhinka jingari zǎ à ná magaribi jingari jina, ká àhinka jingari zǎ à ná lèesa jingari jinà, à bòori; domi hèika ǎ cibayo zaŋa ya ga kà zǎ Andebi dɔ̄ (Irikpɛ mà à fɔ̀ ka sáabu ka à yéenanī), dě binɛ à nà rakaa taaci jingari zǎ à ná azafari jingari jina, ka àtaaci jingari à banna nŋa di bòori; domi Andebi (Irikpɛ mà à fɔ̀ ka sáabu ka à yéenani) cìyo wɔ̀ ganna :[20

(مَنْ حَافَظَ عَلَى أَرْبَعِ رَكَعَاتٍ قَبْلَ الظُّهْرِ، وَأَرْبَعٍ بَعْدَهَا حَرَّمَهُ اللَّهُ عَلَى النَّارِ.

(Warikáa à dàwwama rakaa taaci jingariyo ga à' n dù ka alzafari jingari, nna rakaa taaci jingariyo alzafari di jingariyo banna, Irikpɛ su namu à 'n huro ninɛ)[2]. Hèika ǎ cibayo nɔ̀ ká à mó rakaa hinka tɔntɔ̀nu alzafari jingariyo banna ŋmɛnɛ rakaa hinka di ga; domi jingari àyéenɛ ŋmɛnɛ di cɛrɛ bara nɔ̀ rakaa taaci ǹ mà dù ka alzafari tilasì jingari nna rakaa hinka tilasì di jingariyo banna. Dě binɛ à nà rakaa hinka tɔntɔ̀nu alzafari jingariyo banna , sáa di hèika à kà Ummu Habiiba (Irikpɛ mà yarda nna àla) hadiisi kuna yáa tè ya.

Irikpɛ yǎ Bara gàmu hɛnnɔ Tèɛkpɛ. Irikpɛ mà iri

[1] Muslim yáa nà cìnɛ̀ di ta, lamba (728) dɔ̄ .

[2] Ahmadu yáa nà cìnɛ̀ di ta, lamba (25547) dɔ̄, nna Tirmizii, lambá (393) dɔ̄, nna Abuu Daawuud, lamba (1077) dɔ̄.

ŋmɛnɛ andebi Muhammadu Abdullahi kōo fɔ̃ ka à sáabu ka à yéenanī, nna à fuu boroo nna à kpàasiyo nna à gànàkpɛ̄ɛyo gànāyo hɛnnɔ hali ka kpee garau bannāyo hɛnɛ.

❋❋❋

ddn395v2.1 - 06/05/2026

رئاسة الشؤون الدينية بالمسجد الحرام والمسجد النبوي

رسالة الحرمين

Message of The Two Holy Mosques

Guidance content for the visitors of the Holy Mosque and the Prophet's Mosque in languages

978-603-517-350-6